Code No. 5611

Roll No. ……………………….

SET : D

D. El. Ed. 1st Year Exam., July – 2022

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Fresh/Re-appear Candidates)

[Morning Session]

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 35*

समय : 2 घण्टे] *[अधिकतम अंक : 35*

सामान्य निर्देश :

(i) *कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 4 तथा प्रश्न 6 हैं।*

(ii) *प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये* ***कोड नम्बर*** *तथा* ***सेट*** *को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।*

(iii) *कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।*

(iv) *उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।*

(v) *उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट नहीं मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।*

(vi) *परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें।*

(vii) *कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है,* ***परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।***

निर्देशाः -

(क) ***सर्वे*** *प्रश्नाः* ***अनिवार्याः*** *सन्ति।*

(ख) *लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यः च भवेत्।*

(ग) *प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।*

(घ) *प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।*

भाग – 'क'

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु ***द्वयोः*** प्रश्नयोः व्याख्या कार्या – $2 \times 3 = 6$

(क) विभिन्नासु दृष्टिषु संस्कृतभाषायाः महत्त्वं प्रतिपादयत।

(ख) श्रवणकौशलस्य कोऽभिप्रायः ? छात्रेषु अस्य विकासं कर्तुं उपायान् लिखत।

(ग) प्राचीनभारतीयभाषाणां उपरि प्रकाशं पातय।

2. ***एकः*** प्रश्नः समाधेयः – $1 \times 3 = 3$

(क) 'हलन्त्यम्' सूत्रस्य सोदाहरणं व्याख्या कार्या।

(ख) सन्धिप्रकरणस्य व्याख्या संक्षिप्तरूपेण कार्या।

3. ***एकः*** प्रश्नः समाधेयः – $1 \times 3 = 3$

(क) 'दण्डिनः पदलालित्यं' इति सूक्तिः समाधेया।

(ख) रामायणस्य साहित्यिकमहत्त्वं प्रतिपादयत।

4. ***एकः*** प्रश्नः समाधेयः – $1 \times 3 = 3$

(क) पाठयोजनायाः विभिन्नानां प्रकरणानाम् उपरि प्रकाशं पातयन् अस्याः महत्त्वं प्रतिपादयत।

(ख) वर्तमानकाले व्याकरणशिक्षणस्य का व्यवस्था वर्तते ? अस्याः व्यवस्थायाः विभिन्नानां प्रकाराणां सरलोपायानां चोपरि प्रकाशं पातयत।

5. ***एकः*** प्रश्नः समाधेयः – $1 \times 5 = 5$

(क) रामायणस्य महत्त्वं प्रतिपादयत।

(ख) भवभूतेः नाटकानां परिचयं लिखत।

भाग – 'ख'

6. वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि – $15 \times 1 = 15$

(क) सूक्ष्मशिक्षणस्य चक्रे सम्मिलितः अस्ति –

(i) नियोजनम्

(ii) शिक्षणम्

(iii) विचारविमर्शः

(iv) सर्वाणिं

(ख) 'इत्संज्ञाविधायकं सूत्रम् अस्ति –

(i) इको यणचि (ii) हलन्त्यम्

(iii) आद्गुणः (iv) अनचि च

(ग) 'रमा + ईशः अत्र सन्धिरूपं भवति –

(i) रमेशः (ii) कपेशः

(iii) रमाशः (iv) रवीशः

(घ) 'नाट्यशास्त्रस्य' प्रणेता कः वर्तते ?

(i) विश्वनाथः (ii) मम्मटः

(iii) भरतमुनिः (iv) भवभूतिः

(ङ) 'उत्तररामचरितम्' कस्य रचना वर्तते ?

(i) भवभूतेः (ii) भासस्य

(iii) हर्षस्य (iv) शुद्रकस्य

(च) 'प्रजा' इत्यस्य पदच्छेदः स्यात् –

(i) प् + र् + ज् + आ

(ii) प् + र् + अ + ज् + आ

(iii) प् + अ + र् + ज + आ

(iv) प् + अ + र् + अ + ज् + आ

(छ) 'चकारस्य' उच्चारणस्थानम् अस्ति' –

(i) तालुः (ii) मूर्धा

(iii) दन्तः (iv) कण्ठः

(ज) 'लृ + आकृतिः' इत्यस्य सन्धिरूपं भवति –

(i) लराकृतिः (ii) ल्राकृतिः

(iii) लुराकृतिः (iv) लाकृतिः

(झ) 'नाट्यशास्त्रस्य' प्रणेता कः वर्तते ?

(i) विश्वनाथः (ii) मम्मटः

(iii) भरतमुनिः (iv) भवभूतिः

(ञ) कालिदासस्य रचना वर्तते –

(i) अभिज्ञानशाकुन्तलम् (ii) हर्षचरितम्

(iii) कादम्बरी (iv) मुद्राराक्षसम्

(ट) श्रीमद्भगवद्गीतायाम् कति अध्यायाः सन्ति ?

(i) 16 (ii) 17

(iii) 18 (iv) 19

(ठ) कृ धातोः लङ्लकारे प्रथमपुरुषे एकवचने किं रूपम् ?

(i) अकरोत् (ii) अकरोः

(iii) अकरवम् (iv) अकुरुत

(ड) श्रवणकौशलविषये सङ्गतम् अस्ति -

(i) सस्वरवाचनम् (ii) प्रश्नोत्तरम्

(iii) श्रुतलेखः (iv) सर्वाणि

(ढ) 'संस्कृतं' भाषाणां कस्मिन् परिवारे आगच्छति ?

(i) विशेषपरिवारे (ii) भारोपीयपरिवारे

(iii) तिब्बतपरिवारे (iv) द्राविड़परिवारे

(ण) 'र' इत्यस्य उच्चारणस्थानम् किम् ?

(i) कण्ठः (ii) दन्तः

(iii) मूर्धा (iv) तालुः